גרגינין. מתניתין דפרקין דלעיל (ה) חוץ מקליפתן וגרעיניהן: **וגרע.** והגרעינין זורקין ונגרעין מתוך האוכל: **לאוממות.** גבי גחלים מייתינן ליה בכילד גולין (ו) (ז) גחלים יכול עוממות מ"ל אם [ויקרא טז] לי אם יכול שלהבת כו': **עממוהו.** לא המתיכו מרליתו להיות הס נאים ממנו: **מאמצין.** לקמן גבי עיניים כמו כפ' שוחל (דף קנא.): **במשיפה של קילור.** שרגילין לשופו בחלב של אשה: **לדי לשוף במים.** לשני עיניה: **לדי שיפה לו לדי אחיזה ושיפה.** מה שנדבק בלחלוחיתו לבד מה שנותן בעיניו: **אפומא דכולה רפיה.** וכל מכה קרויה פה: **מורשא קמא.** עליון של מכה: **שבנון.** לימל"ל (ו): **לרפיה.** מניחה (לכתית) עליו: **זבוב לצירעה.** למי שעקלו לירעה לותם זבוב ומניחה עליו: **לחפפיה.** מין שחין: **סממיה.** אירלמיל"ה בלע"ז: **לעקרב.** עקילת עקרב לותם סממית ומניחה עליו: **ושייף.** ומוחה: **מפגיע.** היה קטנה וקולה גדול ומומע וילל שתהל בריה גדולה ומורה: **יפוש.** נכנס לפיל בחוטמו וכן סממית לעקרב נכנס לו בחזנו: **סגונית.** לרונדיל"ל נכנסת תחת כנפי הנשר ומעבכו מפרישת כנפיו: **ילניה.** שרב קטן ונכנס לגב גדול בחזנו (ז): **המבליג שוד על עז.** המחזיק שדוד על הגבור: **כל חללי עלמא.** פירוש דברים הנעשים בכל חלל העולם: **מסגיין בריש עדרא.** מהלכות ברחש העדר: **בריתא תשובה.** תחם עזים שחורות תחם רחלות לבנות: **מכסיין.** בזנב: **והני מגליין.** העזים אין להם אליה: **הני דמכסיין מייייהו.** רחליס שאנחנו מתכסין מלמרן גם הן מכוסות: **דאלבה ליפי.** קולים לפיכך זנבו קלר כדי שלא ידבקו בה הקוליס: **ובעי לכרבוסי בקי.** להבריח היתושין: **קמלא.** ארבה. ול"ג קמלא [נמלה]: **חילפי.** ערבה: **ואי קביא נדיא ומפעוורא.** ואם היתה קשה תנוד ותעבר כשתהה בעליס: **ומפעוורא.** יסתמו עיניה שמרלאות עיניה תליה בה כדשמואל: **פימרא דתרנגולא מידליא לעילא.** ריס של עין התחתון כשעולס עיניו עולה למעלה מן העליון ובשאר כל בריה העליון שוכב על התחתון: **משום דרייר אדפי.** שעולה בגילות על הקרשים והקורות לריך שיעלה התחתון על העליון מפני העשן שלא יכנס בעיניו: **מסכוליפא.** דבר שמטדילין בו כגון כותח או שאר ליפתן: **מפי תלנה דא.** לכשילנה מה נאכל. ול"ג מתי תלנה דא לפי שאינו כלה עד זמן ארוך שאינו נאכל אלא מעט מעט: **ניחא בא ואיתיב.** שדרך לישב בבית: **בקפא.** בית לר וקטן: **בי עקפא.** בית לר: **לופפא.** מכתשת. ל"א מדה לחטין. ול"ג כמין גולס עד עשוי לישיבה כמו כופא שאור שיחדה לישיבה דתניא בפסחים (דף מה.): **כוף סיב.** כפוף אותו ושב עליו: **לבני לבני**

דרבי שמעון בן אלעזר סבר אבר קטן של קטן בן יומו כו'. תימה דלדרבה מיפכא משמע טפי של קטן בן יומו מרשב"א דלמר אבר קטן וקטן בן יומו דהא לעיל פריך מרבי יעקי דמפרש אבר קטן דמתניתין אבר קטן של קטן בן יומו דהוי כליאנא דר' נתן מברייתא דקתני בה כליאנא דרשב"א ויש לומר דלמאי דמשני הוי סברא מיפכא ונקט הכא כדמסיק לעיל ואית ספריס דגרסי מיפכא ואין נראה דהא מסיק דלרשב"א אבר קטן של קטן בן יומו ולמאי דגרס מיפכא לא הוי כמסקנא לא לפי דמייתי השתא ולא לפי מה שהותה לא דכולי עלמא כו':

שבלול לכתית ברא זבוב לצירעה יתוש לנחש ונחש לחפפית וסממית לעקרב (ו) היכי עביד ליה מייתי חדא אוכמא וחדא חיורא ושלקי להו ושייפי ליה ת"ר חמשה אימות הן אימת חלש על גבור אימת מפגיע על ארי אימת יתוש על הפיל אימת סממית על העקרב אימת סנונית על הנשר אימת (ז) כילבית על ליתן א"ר יהודה אמר רב מאי קרא (ח) המבליג שוד על עז: (ט) רבי זירא אשכח לרב יהודה דהוה קאי אפיתחא דבי חמוה וחזייה דהוה בדיחא דעתיה ואי בעי מיניה כל חללי עלמא הוה אמר ליה א"ל מ"ט עיזי מסגן בריש והדר אימרי א"ל כברייתו של עולם דברישא חשוכא והדר נהורא מ"ט הני מכסיין והני מגליין הני דמכסינן מינייהו מכסיין והני דלא מכסינן מינייהו מגליין מ"ט גמלא זוטר גנובתיה משום דאכל (י) כיסי מ"ט תורא אריכא גנובתיה משום דדייר באגמי ובעי לכרכושי בקי מ"ט קרנא דקמצא רכיכא משום דדיירא בחילפי ואי קשיא נדיא ומתעוורא דאמר שמואל האי מאן דבעי דליסמיה לקמצא לשלופינהו לקרני' מ"ט האי תימרא דתרנגולתא מדלי לעילא דדיירי אדפי ואי עייל קטרא מתעוורא (יא) דשא דרך שם דרגא דרך גג מתכוליתא מתי תבלה דא ביתא בא ואיתיב בה ביקתא בי עקתא כופתא כוף ותיב לבני לבני בני הוצא חציצה חצבא שחוצב מים מן הנהר כוזה כזה שוטיתא שטותא משיכלא מאשי כולה משכילתא (יב) משיא כלתא (יג) אסיתא חסירתא בוכנה בוא ואכנה לבושה לא בושה גלימא שנעשה בו כגלם גולתא גלי ואיתיב פוריא שפרין ורבין עליה בור זינקא בור זה נקי סודרא (יד) סוד ה' ליראיו אפדנא אפיתחא דין ת"ר (טו) שלשה כל זמן שמזקינין מוסיפין גבורה ואלו הן דג ונחש וחזיר: שמן כדי לסוך אבר קטן: אמרי דבי ר' יאי שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו מיתיבי שמן כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו מאי לאו אבר קטן דגדול ואבר גדול של קטן בן יומו אמרי לך דבי ר' יאי לא (טז) ה"ק שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו לימא כתנאי שמן כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו דברי ר' שמעון בן אלעזר ר' נתן אומר כדי לסוך אבר קטן מאי לאו בהא קמיפלגי דר"ש בן אלעזר סבר אבר קטן של קטן ור' נתן סבר אבר קטן דגדול או אבר גדול דקטן אבל אבר קטן של קטן בן יומו לא לא דכולי עלמא אבר קטן דקטן בן יומו לא וליתא

גראינין או גרעינין אמר רבא בר עולא [1] ונגרע מערכך איבעיא להו (ו) אוממות או עוממות אמר רב יצחק בר אבדימי [2] ארזים לא עממוהו בגן אלהים איבעיא להו (ז) מאמצין תנן או מעמצין א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [3] ועוצם עיניו מראות ברע ת"ר (א) המוציא חלב של בהמה כדי גמיאה חלב של אשה ולובן של ביצה כדי ליתן במשיפא (ב) של קילור [קילור] כדי לשוף במים בעי רב אשי כדי שיפה או כדי אחיזה ושיפה תיקו: דבש כדי ליתן על הכתית: תנא כדי ליתן על פי כתית בעי רב אשי על כתית אפומא דכולה כתית או דילמא [2] אמורשא קמא דכתית לאפוקי (ג) הודרנא דלא תיקו: אמר רב יהודה אמר רב כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה ברא

כני. מתקיים לדורות הרבה: **הולא.** גדר קולים או לולבים: **תלילה.** אינו דבר קיימת אלא תליה בעלמא: **כוזה.** כלי חרס קטן: **כזה.** כלומר דבר מועט וקל כמו זהו מהו חשוב למלאתו לי מייכך במתנה: **שוטיתא.** בד של הדס שמרקדין בו לפני כלה: **שטותא.** גרלה המרקד כשוטה: **משילתא.** ספל גדול שהכל רוחלים ידיהם ורגליהם ממנו: **משו רולא.** רוחץ את הכל: **משכילתא.** ספל קטן וגלה: **משיא כלתא.** מיוחד לחתונים כמו כלה ואשה חשובה לרחוץ ממנו: **אסיתא.** מורטיי"ר: **חסירתא.** שחסר החקיקה מכפיס: **בוכנא.** עלי שכותשין בו: **נבוזא.** חלוק עליון שקורין שרו"ק: **לא בושה.** למעוט הבושה שמכסה כל החלוקים התחתונים הקרועים ורעים: **גגולא.** שאין לו חיתוך אכיס: **גוליתא.** מקטורין נאה: **גלי ויתיב.** כשהוא יושב מגלה עצמו שלא ישב עליו שלא יכלכלנו ולא ישופנו בקרקע ושיר שערו ויקרע ויבלה: **בור זינקא.** בור שיבשו ממיו קורין כן: **נקי.** חסר ממיו: **סודרא.** דרך תלמידי חכמים לעטוף סודר: **אפדנא.** טרקלין של מלכים: **אפתחא.** אל פתח זה יבאו הכל אם למשפט אם לשרת המלך: **אבר קטן.** אחד מפרקי אצבע קטנה: **דגדול.** של אדם גדול והאי קטן אאבר קאי. אי נמי אבר גדול של קטן והאי קטן אגברא קאי ולא אאבר: **לא אבר קטן.** וקטן אכולא מילתא קאי אבר קטן של גוף קטן: **דרבי שמעון הו'.** והכי קאמר כדי לסוך בו אבר קטן וקטן יהא הגוף בן יומו וכדי נתן סבר חד קטן אמריגן או האבר או הגוף אבל תרי קטני לא: ה"ג **דכולי עלמא אבר קטן של קטן בן יומו לא:** וליתא

(ה) בפסחים עה: ע"ש ברכות נג: ע"ש, ב) [ובקמן קנא: ע"ש], ג) [בי' שערון כלכת ומ"ר מוהן נ]. מילמה בחילפס ופירש"י כמו הכא ועי' משנה בע"ז לה: וכבריתא שם לט: מ. איתא מלמיתן, ד) [בי' הענין שרק בם כ' ביסי פי' שבעים שים בהן קולים מיותרן], ה) כתובות י: ע"ש, ו) פי' מדוכה, ז) ע"ז ל:, ח) [דף עו:], ט) [בפסחים עה:], י) [רש"ל ומ"ש], יא) עי' ברכו"ש ב"ש בע. ד"ה בחופיה,

(ה) נמ' ולוגן של ביצה כדי ליתן במשיפא קילור כדי כל"ל ותיב' של נמתק: (ב) שם בסמיה לפחות הדר הודרנא: (ג) שם ובסמיה לעקרב ונחש לחפפית היכי עביד: (ד) שם שוד על עז אמר ר' זירא אשכחיה לרב יהודה: (ה) רש"י ד"ה אוממות וכו' בכילד גולין ולקח מלא המחתה גחלי אש נחלים יכול עוממות: (ו) ד"ה שבנון לימלא. ב"ב שקורין שנעק בל"ש:

נמ' משא בלתא. עי' רש"י ע"ז דף נא ע"ב ד"ה דסמיפא:

לימצ"א. שבלול.
איריאניא"ה [אריייני"א]. עכביש.
ארונדייל"א. סנונית.
מורטיי"ר. מדוכה.
שרו"ק. חלוק על הבגדים.

עוממות. כמויות (פסחים עה:). **ארזים לא עממוהו.** לא הכהו את מלאיתו, לפי שהיה נאה מכל אילנות, ועל מיכה מלך לור נאמר (פסחים שם). **מאשיכלא.** איכה עשויה כמין כופא אלא כלי אחיך, וכלשון מגון אחקון, ומתגון בו מים (ע"ז נא:). **מאשי כולה.** שמכסמין בו בגדים וכוחלין בו ריחיון (שם).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ה. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ג א ב ג מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה כ:

תורה אור השלם

1 וְאִם אַחַר הֲיֹבֵל לוֹ יַקְדִּישׁ שָׁדֵהוּ וְחָשַׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּסֶף עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכֶּךָ:
ויקרא כז יח

2 אֲרָזִים לֹא עֲמָמוּהוּ בְּגַן אֱלֹהִים בְּרוֹשִׁים לֹא דָמוּ אֶל סְעַפֹּתָיו וְעַרְמֹנִים לֹא הָיוּ כִּפְאָרָתָיו כָּל עֵץ בְּגַן אֱלֹהִים לֹא דָמָה אֵלָיו בְּיָפְיוֹ: יחזקאל לא ח

3 הֹלֵךְ צְדָקוֹת וְדֹבֵר מֵישָׁרִים מֹאֵס בְּבֶצַע מַעֲשֻׁקוֹת נֹעֵר כַּפָּיו מִתֹּמֶךְ בֹּשֹׁחַד אֹטֵם אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ דָּמִים וְעֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע: ישעיהו לג טו

4 הַמַּבְלִיג שֹׁד עַל עֹז וְשֹׁד עַל מִבְצָר יָבוֹא:
עמוס ה ט

5 סוֹד יְיָ לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם: תהלים כה יד

רבינו חננאל

כתית. הוא הנקרא בלשון ישמעאל דמול. ולא נודע לנו על הכתית כולו להרציא סביבין, או על פיו להרציא מורשא שלו שהיו גבהן כולן והוא גופו. **שבלול.** אמרו הוא רמש שנקרא חבלילו. **חפפיתא,** בלשון ישמעאל וקובה, הוא דבר שמתכנס על העור מן הטינוף. **מפגיע,** חיה קטנה שהיא מהלכת בין רגלי הארי וצועקת בקול גדול ומבהלת הארי, ונקראת אלפרתאן. **סנונית,** שנקראת בלשון ישמעאל אלכטנאף. מ"ט רחלות מיכסיאן באליה ועידי מיגליאן. א"ל רחלות גזוזות צמר ואנן מתכסין מהן, אבל עזים לא. **כיסי,** קרצים. **מתוכיליתא,** סולם. **מסיכלא,** ספל קטן של מים. **שמן כדי לסוך אבר קטן** של תינוק בן יומו. והא דתניא כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו, לא פירושא ב' סיכות אבר קטן וקטן נמי בן יומו, אלא אבר קטן והקטן ההוא בן יומו.

וליתא לדרבי יצחק. ור' שמעון בן אלעזר אז אז אבר קטן של גדול אז להכפך וכולה חד שיעורא הוא: **פ"ש כו'.** ולרבי יצחק תנאי היא: **מכדי כל מילתא דשביתה ולא שביתה.** כל שביעורו חכמים לענין שבת והוא רואי לגבי דברים חדא שביתה וחדא לא שביתה אזול רבנן בתר דשביתה ולא שביתה אזול רבנן בתר דשביתה קולא שביעורה גדול אמרינן סתמיה להא עביד ולא אמרי' הואיל וחזי נמי למילתא אחריתי שביעורה קטן ניזיל בתרה לחומרא ואע"פ דלא שביתה: **שביתה ושביתה.** והיכא דשביתה תרוייהו אזלינן לחומרא ומשערינן בשיעורא זוטא: **רפואתו לא שביתה.** כגון לשוף בו קילור ואע"ג דחזי לה דאיכא דעביד בחצב אבל איכא דעביד במים וחסין על היין שדמיו יקריס הלכך אזול בתר שתייתו ושיעוריהו בכדי מזיגת כוס ואע"ג דלקולא שיש כאן שיעור גדול וכן חלב נמי חזי לאכילה ולשוף קילור ומיהו לא שביתה שהרי אף המיס לרוויין לכך ויש עושין ממיס הלכך אזול רבנן בתר אכילתו ושיעורו בכדי גמיאה ואע"ג דקולא היא: משקה אחר רואי לכתיתה: **לחומרא.** הואיל ותרוייהו שביתן לחומרא בעינן לשעוריה: **רפואתו לא שביתה.** שהרי שאר משקין רואיין לכך ויש שפין קילור בשאר משקין ושתייתו שביתה שרוב שתיות מיס הם שאין אדם שותה יין לבד אמאי כי אם לסעודתו: **בגלילא שנו.** שהן עניים ומקפידין בדבר מועט וחסין על יין וחלב לשוף (ה) קילור ואין שפין אלא במים והלכך רפואתו נמי שביתה ובעינן למיזל לחומרא: **כל שקיינו.** כל משקין שאפין בהן קילור: **מאו.** המולי: **ומטללי.** מסككין על העין ומועיל מרלאיתו עד שילבה מרלאיתו לגמרי מפני שהן עבין וגגלדין כמין דבק שקורין גלוזי"ר: **בר ממיא.** לעדיפי מכולהו דמהו ולא מטללי שנבלעין מיד או ניגבין מהר ולא נגלדין על גב העין: **שכן כוחלין בנרקיס.** מייל"א שבולטת בעין: **ומאי ניהו.** מאיזה דס כוחלין אותו: **ליארוד.** תבלול. ובתוספתא[ה] לאיתי לחזורו והן טיפות דקות של זוהן הנולדות בעין כדתנן בבכורות גבי מומין (דף לח:): **דמא דכרוסתיגא.** עטלף שקורין טלפ"ח: **גוא.** כרוסתיגא מלוי בתוך הייסוב שהוא ליארוד שהוא שוקע בתוך העין: **נגרא.** דמא דתרנגולת בגא לנרקיס שהיא בולטת: **בד"א.** דבעינן שיעורא במוליא לר"ה: **אכל המגניע.** והואיל אייב בכל שהוא. נקמיה פריך אטו מגניע לאו מוליא הוא: **ר' שמעון אומר בד"א.** דמיחייב בשיעורא זוטא כי האי: **במגניע.** בשיעור הזה וחזר והואיל: **אכל במוליא.** אדם שלא הגיעו והואיל אינו אייב אלא בדבריעית: **במוליא שופכין.** אדם הגיעו אינו אייב אלא בדבריעית דבליר מהכי לא חזו כדלקמן לגבל טיט: **אטו מגניע לאו מוליא הוא.** הלא אין מתחייב אלא על ידי הוצאה: **אמר אביי הכא בשלמיד.** כגון שוליא דנגרי שאומר לו רבו לך ופנה לי המקום: **דבר שאינו עולה לא מיחייב עליה.** ואף על גב דלא אנגעיה רביה לגרבו: **דבר שאינו חשוב לגבו כו'.** והכי קאמרי בד"א דבעינן שעורא דחשיב במוליא כלומר בדבר שאין לך ליגלג בו אלא אחר הוצאתו של זה שהמתשבה תליה בזה שהוליא אבל במגניע בדבר שיש לך ליגלג [בו] אחר מתשבה אל מגניע בגון המגניע כל שהוא אייב זה המוליאו ורשב"א אמרה דאמר בפרקין דלעיל[ו] דבדבר שאין מגניעין כמוהו והוכשר לזה והמגיעו[ז] נתחייב זה במתשבתו אל זה. וה"ה דמלי לאוקמי במגניע גופיה ולמימר הכי בד"א במוליא בדבר שלא הוצאתו אל זה אבל אם היה זה מגניע דבר זה מתחילה וחזר והואיל אייב אלא משום דשמעינן ליה דאמר נתחייב זה במתשבה אל זה אוקמא אביי אפי' באחר שהואיל וכ"ש אם הואיל הוא עצמו: **פי כור.** נקב שנותנין בו המפוח ושיעורא זוטא הוא ומרבעינא חזי לגבל טוחא וכיון דהוצאת טיט חשיבא בכדי פי כור בעינן נמי לשעוריה בהנך (ט) דבעדי לטיט בכדי גיבול פי כור: **דמיגבל.** בכר חשוב בכדי פי כור אבל זה שבדיין לא נגבל אינו נשער בכך לפי שאין אדם טורח לגבל שיעור מועט כזה ואם בא לגבל מגבל יותר ועושה בו דברים אחרים: **מתני' אין נקופה.** לאוחזה בה: **אלא.** לתלותו בו: **מדם מנעל.** להרלותו לאומן כמדה זו אמי לריך: **נייר.** מעשנים עושים בו אותם המכסה לראש הנהר במקום אחד או מוחזל לו במתנה והוא מוסר לו חוטים להרלות למוכס שמחל לו המכס ולרכו לכתוב בו שתי אותיות והן גדולות משתי אותיות שלנו:

שכן כוחלין ליארוד. אין נראה לר"י לפרש דהיינו תבלול דבתוספתא' קתני בהן מילתא גופא שכוחלים לאחורו ובבכורות (דף לח:) תשיב תבלול ואחורו אלמא לאו הייגו אחורו: **דם וכל מיני משקין ברביעית.** בתוספתא גרס ושאר מיני משקין וכן נראה[א] דהא כל מיני משקין אינן ברביעית דיין ושמן ודבש ומיס שיעורן כדתנן במתני': **אטו מצניע לאו מוצא הוא.** פירש בקונטרס[ב] דהוה מלי למימר הכ"ע כשהגיעו והוליאו אלא דיאמר ליה לישנויי בשלא הוליאו המצניע עצמו משום דאתיא כרשב"א[ג] וקשה דמגלן דאתיא כרשב"א אדרבה כרשב"ג אתיא דמיירי בנסוף[ד] ועוד דאמאי נקט בתלמיד אל"ל רבו[ה] אפילו אדם בעצמו נמי[ו] ודוחק לומר דלא מחייב רבי שמעון במתשבתו אל זה אלא תלמיד במתשבתו אל רבו לכך נראה[ז] דה"פ אטו מצניע לאו מוליא הוא דמדלא קתני אבל המצניע בכל שהוא דהוה משמע דהמצניע הוא המוליא כדאיתי לעיל אינו חייב אלא המצניעו מתניתין דלא כרשב"א אלא קתני במצניע משמע אפילו אחר הצניעו חייב המוליא[ח] ולהכי קתני ליה אטו מצניע לאו מוליא הוא[ט] דהא שוס תנא לא אחייב[י] הוליאו המצניע אלא רשב"א לבדו ומתניתין דבלל גדול (לשילנה:)[יא] דהמצניע[יב] בלא כוותיה ומשני בתלמיד שאמר לו רבו דבה"ג כ"ע מודו שהתלמיד עושה הכל לדעת רבו[יג]: **שופכין למאי חזו.** דוקא אבריתא קא בעי וכן משמע לקמן (דף עט.) דאמר והא טיט דמקמי לגיבוליה תנא מודים חכמים לרבי שמעון במוליא שופכין כו' והוינן בה שופכין למאי חזו[יד] משמע דבמתני' אתי שפיר ונראה לר"י דהיינו טעמא משום דשופכין דמתניתין איכא למימר אחזו לכמה דברים לרחוץ בהם כוסות וקערות אלא מאיסי כולי האי אלא שאינן לאוין לשתיה[טו] אבל הכא דומיא דדם קתני דמאיסי טובא ולכך בעי למאי חזו:

רבנ

ולותא דרבי יצחק והכא בהא קמיפלגי ר"ש בן אלעזר סבר אבר קטן דגדול ואבר גדול דקטן בן יומו כי הדדי נינהו ורבי נתן סבר אבר קטן דגדול אין אבר גדול דקטן בן יומו לא מאי הוי עלה תא שמע דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו: מים כדי לשוף בהן את הקילור: אמר אביי מכדי כל מילתא דשביחא ולא שביחא אזול רבנן בתר דשביחא לקולא שביחא ושביחא אזול רבנן בתר דשביחא לחומרא יין שתייתו שביחא רפואתו לא שביחא אזול רבנן בתר שתייתו דשביחא לקולא חלב אכילתו שביחא רפואתו לא שביחא אזול רבנן בתר אכילתו לקולא דבש אכילתו שביחא רפואתו שביחא אזול רבנן בתר רפואתו לחומרא אלא מים מכדי שתייתו שביחא רפואתו לא שביחא מאי טעמא אזול רבנן בתר רפואתו לחומרא [ו]אמר אביי [ז]בגלילא שנו רבא אמר אפי' תימא בשאר מקומות כדשמואל דאמר שמואל כל שקייני מסו ומטללי לבר ממיא דמסו ולא מטללי: ושאר כל המשקין ברביעית: תנו רבנן[ח] אדם וכל מיני משקין ברביעית רבי שמעון בן אלעזר אומר דם כדי לכחול בעין אחת [ט]שכן כוחלין לברקית ומאי ניהו דמא דתרנגולת ברא רשב"ג אומר דם כדי לכחול בו עין אחת שכן כוחלין [י]ליארוד ומאי ניהו דמא דכרושתינא וסימנך גוא לגוא ברא לברא בד"א במוציא אבל במצניע כל שהוא חייב רבי שמעון אומר בד"א במצניע אבל במוציא אינו חייב אלא ברביעית [יא]ומודים חכמים לר"ש במוציא שופכין לרה"ר ששיעורן ברביעית: אמר מר בד"א במוציא אבל במצניע כל שהוא אטו מצניע לאו מוציא הוא אמר אביי הכא במאי עסקינן בתלמיד שאמר לו רבו לך ופנה לי המקום לסעודה הלך ופנה לו דבר חשוב לכל חייב עילויה דבר שאינו חשוב לכל אי אצנעי' רביה מיחייב עילויה ואי לא לא מיחייב: אמר מר מודים חכמים לר"ש [יב]במוציא שופכין לרה"ר ששיעורן ברביעית: שופכין למאי חזו אמר רבי ירמיה לגבל בהן את הטיט והתניא[יג] טיט כדי לעשות בהן פי כור לא קשיא הא דמיגבל הא דלא מיגבל לפי שאין אדם טורח לגבל טיט לעשות פי כור: **מתני'** [יד]המוציא חבל כדי לעשות אוזן לקופה גמי כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה רבי יהודה אומר [טו]כדי ליטול ממנו מדת מנעל לקטן נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין והמוציא קשר מוכסין חייב

נייר

עושים אותו מן הגיר, ויש שעושין אותו מן הטיט. ומקשינן כי מכדי שיעור טיט כדי לעשות פי כור, למה הצרכו שיעור שופכין דברביעית כדי לגבל בה את הטיט, והלא טיט של פי כור מתבבל בפחות מרביעית. והשבנו אם הטיט מגובל ועומד סגי בזה השיעור, ואם צריך לגבלו אין אדם טורח לגבל טיט לעשות פי כור. **נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין.**

ה) לעיל מז. [ע"ש בתוספות], וגר' הערוך בדגלגלא שנו פי' מי גגלי שהן יודעין כי מועילין לעין בקילור ממו מי דקלים (לקמן דף ק.), שהם יודעים שמועילין לחלקה בעבר גגלו ועי' תוס' לעיל מז. ד"ה בגלגלא, וכן בתוס' חגיגה כה. ד"ה בגלגלא, ו) [תוספ' פ"ק], ז) [גר' הערוך לירוח פי' שעלתה קרמיתו על גב עינו], ח) [לקמן עט.], ט) [לקמן עט.], י) [לקמן עט. פ.], יא) [לקמן פ.], יב) [שבת פ"ש ה"ז], יג) [דף עו.], יד) בס"ש נוסף: ובא אחר ושוליאו.,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בגלגלא שנו וכו' לשוף בו קילור. נ"ב ע"ע בדף מז במ"ש תוס' בד"ה בגלגלא: (ב) ד"ה פי כור וכו' נהגו מיא דעבדי לעיני:

גליון הש"ס

גמ' שכן בוחלין לברקית. עי' בכורות דף לח ע"ב תוס' ד"ה וסימנך:

רבינו חננאל

אמר אביי מכדי כל לענין שיעור הוצאה כל דבר שיש בו ב' צרכים, ב' מידות אחת מצורה ואחת שאינה מצורה הלכו חכמים בשיעור הוצאתו אחר ההנאה המצויה, אע"ג שהיא מרובה מן האחרת ונמצאת לקולא, ואם שתיהן מצויות הלכו להחמיר. חלב שתייתו שביחא ורפואתו לא שביחא, אזול רבנן בתר שתייתו לקולא. יין שתייתו שביחא ורפואתו לא שביחא, אזול רבנן נמי בתר אכילתו לקולא. דבש אכילתו שביחא ורפואתו שביחא, אזול רבנן בתר רפואתו לחומרא. ושאלו את אביי מים מכדי שתייתן שביחא ורפואתן לא שביחא, מ"ט אזול רבנן בתר רפואתו דאמרו כדי לשוף בהן את הקילור. ואהדר אביי בדגלילא שנו. כלומר, מי גליל שהן יודעין שמועילין לעין בקילור שהן כמי דקלים שהן יודעין שמועילין לירוקה, אבל מים דעלמא בדביעית. **רבא** אמר אפילו תימא מים שבשאר מקומות שיעורן כדי לשוף בהן את הקילור כדשמואל, דאמר שמואל כולהו שקייני מעלו וסעדי בר מן מיא דמעלו וגרדי. וכן תורף הדברים שאין המים מסודרין כמיני מאכל, אלא עיקר שתייתן כעין רפואה היא, לפיכך שיעורן כרפואה. **דם** ברביעית. ואם של דוכיפת, דהוא תרנגולא ברא, אז של עטלף, כדי לכחול עין אחת ברקית, כאותה ששנינו השוכר את החמור והבריקה. **[ליארוד].** חזורורו שמלבין שחור שבעין. **כרושתינא,** תרנגולא דביתא, וי"א אלכפאש ודמה מועיל לכאב שבתוך עין, ודם דוכיפת מועיל לכאב שמחוץ לעין. **תנא** במה דברים אמורים במוציא שהוציא דבר שלא קדם והצניעו, שהוא צריך לשיעורין הללו. אבל הצניע דבר בחול לצורכו והוציאו בשבת חייב עליו בכל שהוא. ר"ש אומר כל השיעורין הללו לא נאמרו אלא למצניעיהן שאם הצניע בחול כשיעורין הללו והוציאו בשבת חייב. אבל אם הוציא כלום בין כל אילו בין עין בין חלב בין דבש ובין מים, שלא קדם והצניעו אינו חייב אלא על רביעית. **ואקשינן** אמר מר ר' שמעון אומר בד"א במצניע אבל במוציא אינו חייב אלא ברביעית. ואמרינן וכי מאחר שהצניעו לצרכו הואיל אינו חייב אלא על הוצאתו[ו], פי' בכל שהוא, והואיל צריך שיעור, פי' המוציא יין וכו'. **ואוקימנא** לדר' שמעון בתלמיד שאמר לו רבו לך ופנה לי מקום לסעודה והלך ופינה

ד א ב מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה ג:
ה ג שם הלכה יב:

לעזי רש"י

גלוזיי"ר [גלו"ד]. דבק חזק.
מיל"א. ברקית (מחלת עיניים).
טלפ"א. חולה.

מוסף תוספות

א. טפי. תוס' הלפ"ש.
ב. דה"ה. תוס' הלפ"ש.
ג. דאמר (לעיל עו.) נתקיים זה במחשבתו של זה. ריטב"ש. ד. דהא מילתיה דרשב"ג מפסקא בעייהו ומשמע דת"ק הדר למילתיה. מי' הרי"ן. [ד]אי רשב"א היא סמוך למילתיה הוה ליה למתני' ריטב"ש. ה. דמשמע משום דדעתו סמוכה על דעת רבו הוא, הא. מי' הרי"ן.
ו. [ד]הא רשב"א בכל אדם קאמר. ריטב"ש. דמחייב זה במחשבתו של זה. מי' הרי"ן. [ועי' מהרי"ס].
ז. דאליבא דת"ק הוא דמתרץ ליה ומשום הכי לא שני ליה. מי' הרי"ן.
ח. דלשון מצניע משמע הכי רק שהוצנע זה הדבר אפי' ע"י אחר. תוס' הלפ"ש. ט. דאגן הוה קס"ד דהוה מחייב לכו"ע במחשבתו של זה והוה קשיא לן אטו מצניע לא בעינן שיוציא הוא להתחייב. ריטב"ש. וכיון שהוא לא הצניעו אמאי מחייב. תוס' הלפ"ש. י. זה במחשבתו של זה. תוס' הלפ"ש. יא. ומתניתין. תוס' הלפ"ש. יב. לקמן. תוס' הלפ"ש. יג. דכיון דמשונעבד לו מהניא מחשבתו של בעל הבית להתחייב להלמיד. ריטב"ש. יד. ומדלא מייתי מתניתין. תוס' הלפ"ש. טו. משום דקתני להו בהדי יין ושמן ודבש. תוס' הלפ"ש.

רבינו חננאל (המשך)

כל מה שהיה שם והצניעו ובא רבו בשבת והוציא כל מה שהצניע לו תלמידו, אם הוציא הרב דבר שהוא חשוב לכל כשיעורין הללו הרי הוא חייב. ואם הוציא הרב דבר שאינו חשוב לכל ופחות מן השיעורין הללו, אילו הוא בעצמו הצניעו חייב עליו בכל שהוא, אבל תלמידו הצניעו ופחות הוא מן השיעורין הללו מוציאו פטור. ואם הוציא מן המשקין מה שלא הצנעו אינו חייב אלא ברביעית. שנמצאו דברי ר"ש שאמר לא נאמרו כל השיעורין הללו אלא למצניעיהן למי שהצנעום לו שמשו. ויש שמפרשין שמועה זו פי' אחר דהכין קאמר ר"ש לא נאמרו כל השיעורין הללו אלא לענין הצנעה, ולא סלקא. ויש שגורסין שיטה זו דאביי אריש דבריתא, בד"א במוציא אבל במצניע כל שהוא. ומקשינן הכי אטו מוציא לאו מצניע הוא, ומפרקינן פירוק דאביי. ואגחנא לא קא סלקא לנא הכי וכלישנא דפרישנא דווקא. **פי כור** קורין אותו בלשון ארמי ריש פילקא ובלשון ישמעאל פלכה, שעושין על פי הכור כמו כדור אצל הצינורה כדי שיכבד הכור ויסוב, ויש עושים אותו מן הענפים, ויש

רבב. פירש בקונטרס שומן או שמן וע"כ אינו שמן דשמן נתנו בו מכמיס שיעור אחר במתני': **תחת איספוגין קטנה.** ואע"ג דבפ' כל שעה (פסחים לז:) אמרינן אין טשין את התנור בחליה ואם טש כל הפת כולה אסורה הא אמר התם בהיא פרקא[ט] דכשיע תורא שרי: [מ] **והמוציא** קשר **מוכסין חייב.** [א]אלטריך לאשמועינן אפילו כתב על הקלף אע"ג[ב] דקתני בשמוע דשיעור קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין[ג]:

ובית אחיזה. בשעת כתיבה צריך בית אחיזה וקשר מוכסין ל"ל דיכול לכותבו בלא אחיזה ובקונטרס פי' בשעה שרואה בו בעי אחיזה:

ת"ק סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו. ומשום הכי כי אמר לוה פרעתי פטור דאין השטר לאוי לגבות בו ומיירי שיודע[ד] שלא יוכל כלל למצוא עדי קיום[ה] וא"ת[ו] כי לא פרע נמי אמאי מייב מה תועלת יש בשטר כיון שאינו יכול לקיימו אשם יטעון הלוה פרעתי או מזייף יפטור[ז] ואם יודה זה אינו מכח השטר וי"ל דמועיל לו השטר[ח] דמתוך כך נזכר הלוה שלוה ממנו אי נמי (ט) לטרוף ממשעבדי אם יודה הלוה שאינו מזייף וא"ת ומשפרעו אמאי פטור המוליא נהי דלא חזי לגבות חובו הא לאוי הוא לגוב ע"פ לוחמיתו ואע"ג דאסור להשהות שטר פרוע הכא היאך עומד ולווה שאינו פרוע[ט] (כ) וי"ל דמיירי כגון שאמר אין לי עדים ואין לי לאיה ולא אמצא קיום ואפילו אצא אחרי כן אינו מועיל ולכך אסור להשהותו שמא לבסוף יקיימנו ויגבה בו שלא כדין ואי לא הוה טעינן לנקחות וליתומין מזייף הוה אמי שפיר דאסור להשהותו[י] אך פירשתי בנבא קמא ובנבא מציעא ובגיטין דטעינן לנקחות וליתומין פרוע ומזייף ואם תתרכחי[יא] ואם תאמר ואמאי לא אמר איכא דת"ק סבר אין צריך לקיימו[יב] ומשפרעו הוי כמשמעו שפרעו ממש[יג] ולכך פטור דאסור להשהות שטר פרוע שמא יגבה בו פעם אחרת[יד] שכשיטענו הלוה האמת שפרעו לא יהא המלוה צריך לקיימו ויגבה שנית[טו] ור' יהודה סבר צריך לקיימו ואף משפרעו מייב דצריך הוא לגוב על פי לוחמיתו ואין אסור להשהותו[טז] דמיירי כגון בידוע שלא ימצא עדי קיום ולא יוכל לגבות שנית[יז] דכשיטענו הלוה האמת שפרע ליטרך המלוה לקיימו ויש לומר לאף לר' יהודה הוא אסור להשהותו[יח] שמא יקיימנו באקראי בעלמא ויגבה בו שלא כדין[יט]:

רש"י גרס דבולי עלמא מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו. וכן נראה דהכי קי"ל דאין לה לגבות נתנו הכי בפרק שני דכתובות (דף יט.) וקיימא לן כווותיה בדיני: מ"ק

נייר מחוק כדי לכרוך על צלוחית קטנה של פליטון עור כדי לעשות קמיע[ו] (דוכסוסטוס כדי לכתוב מזוזה) קלף כדי לכתוב עליו [ז]פרשה קטנה שבתפילין שהיא שמע ישראל דיו כדי לכתוב ב' אותיות כחול כדי לכחול עין אחת דבק כדי ליתן בראש השפשף זפת וגפרית כדי לעשות נקב שעוה כדי ליתן על פי נקב קטן חרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב רבי יהודה אומר כדי לעשות פיטפוט סובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב סיד כדי לסוד קטנה שבבנות [ח]ר' יהודה אומר כדי לעשות כלכל רבי נחמיה אומר כדי לסוד אונדפי: **גמ'** חבל נמי ליחייב כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה כיון דחריק במנא לא עבדי אינשי תנו רבנן הוצין כדי לעשות אוזן לסל כפיפה מצרית סיב אחרים אומרים כדי ליתן על פי משפך קטן לסנן את היין [ט]רבב כדי לסוך תחת [י]אספגין קטנה וכמה שיעורה כסלע והתניא כגרוגרת אידי ואידי חד שיעורא הוא מוכין כדי לעשות כדור קטנה וכמה שיעורו כאגוז: נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין: תנא [יא]במה קשר מוכסין [ב]שתי אותיות (של קשר מוכסין) ורמינהו המוציא נייר חלק אם יש בו כדי לכתוב שתי אותיות חייב ואם לאו פטור אמר רב ששת מאי שתי אותיות שתי אותיות של קשר מוכסין רבא אמר שתי אותיות דידן ובית אחיזה דהיינו קשר מוכסין מיתיבי [ג]המוציא נייר מחוק [יב]ושטר פרוע אם יש בלובן שלו כדי לכתוב שתי אותיות או בכולו כדי לכרוך ע"פ צלוחית קטנה של פליטון חייב ואם לאו פטור לאביי דאמר בשלמא לרב ששת דאמר מאי שתי אותיות שתי אותיות של קשר מוכסין שפיר אלא לרבא דאמר שתי אותיות דידן ובית אחיזה דהיינו קשר מוכסין הכא בית אחיזה לא צריך קשיא תנו רבנן [יג]המוציא קשר מוכסין עד שלא הראהו למוכס חייב משהראהו למוכס פטור רבי יהודה אומר [יד]אף משהראהו למוכס חייב מפני שצריך לו מאי בינייהו אמר אביי איכא בינייהו דהיטי מוכסא רבא אמר מוכס גדול ומוכס קטן איכא בינייהו רב אשי אמר חד מוכס איכא בינייהו מפני שצריך לו להראות למוכס שני דא"ל חזי גברא דמוכס אנא: ת"ר המוציא שטר חוב עד שלא פרעו חייב משפרעו פטור רבי יהודה אומר אף משפרעו חייב מפני שצריך לו מאי בינייהו אמר רב יוסף [טו]אסור לשהות שטר פרוע איכא בינייהו [טז]רבנן סברי אסור לשהות שטר פרוע ורבי יהודה סבר מותר לשהות שטר פרוע אביי אמר דכולי עלמא אסור לשהות שטר פרוע והכא [יז]במודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו קמיפלגי תנא קמא סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו ורבי יהודה סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו ומאי עד שלא פרעו ומשפרעו עד

נייר מחוק. שוב אינו לכתוב לפיכך צריך שיעור גדול לכרוך ע"פ צלוחית: **קלף כדי לכתוב פרשה קטנה.** דאילו דלמעיו יקריס לא עבדי מיניה קסרי מוכסין אלא תפילין ומזוזות ולא מיחייב בשיעורא זוטא: **דיו לכתוב שתי אותיות.** לרושם על שתי חוליות של כלי או על קרסים לזווגן: **כדי לכחול עין אחת.** לקמן[ו] פריך עין אחת הא לא כחלי: **דבק.** גלו"ל: **כדי ליתן בראש השפשף.** בגמרא[ז] מפרש לה: **כדי לעשות נקב קטן.** כלי שנותנין בו כסף מי סותם פיו בזפת או בגפרית ונוקב בתוך הסתימה נקב דק להוליא בו: **חרסית.** לבינה כתוסה: **לעשות פי כור.** שהמפות נכנס בו: **פיטפוט.** רגל למקוס מוסב הכור שהיו מוסיפין על כן העשוי לכך כגון טרפיי"ל לשפות הקדירה: **סובין כדי ליתן ע"פ כור של צורפי זהב.** במקום שליתן פחמין צורפין זהב בתוך סובין: **לסוד קטנה שבבנות.** טוחלות סיד להשיר את השיער: **גמ' חבל נמי ליחייב.** בשיעורא זוטא דחזי נמי לתלאי דנפה וכברה: **דחריק.** כעין חרקי. ממוך שהוא קשה פוגס את הענ: **הוצא.** של לולבי דקל: **כפיפה מצרית.** סל העשוי מלולי דקל: **סיב.** ודילי"ל שגדל סביב הדקל כעין מלבוש ונכנך סביבותיו ועולה: **על פי משפך.** אוגטולייי"ר: **לסנן את היין.** שמעבר הספונות והקמחים מליכנס לפי הכלי: **רבב.** שומן או שמן: **איספוגין.** רקיק שנותנין בתנור וטחין מחתיו עליה: **וכמה שיעורה.** של איספוגין: **לדור.** פלוט"ש: **נייר חלק.** שלא נכתב בו מעולם: **שתי אותיות.** קס"ד שתי אותיות דידן דזוטרן: **קשר של מוכסין.** לא בעי גליון לבית אחיזה שאותו כולו נכנס פשוט ורואה: **גלון.** גליון: **הכא בית אחיזה לא צריך.** שיכול לאחוזו במקום הממתק והשטר במקום הכתב: **משהראהו למוכס.** ורואה שמחל לו הראה הנהר את המכס שוב אין צריך לו ולא חזי למידי: **מאי בינייהו.** כלומר במאי פליגי ולמאי קאמר רבי יהודה לצריך לו: **רהיטי מוכסא.** קולמ"ס שרגין אחר העובדים להעליל עליהם שלא נתנו המכס ושוטה לעובדים לאחוז למוכס ומלגיע המותם להראות לאלו ולא"ק לא מלגע ליה לאבי דבי רהטי בתריה הדר לגבי מוכס: **מוכס קטן.** פעמים שיש מוכס גדול שטורח לו לעמוד על הגשר כל היום וממנה מוכס קטן וזה מתחלה אינו מראה המותם של מלך אלא לגדול ולרבי יהודה צריך לו שהרי הקטן ימנענו מלעבור ולא"ק אין צריך לו שהגדול מוסר לו שימן דברים ואומר לקטן ועובר: **למוכס שני.** של מעבר אחר ולא לפוטרו מן המכס אלא להראות שהוא נאמן וחשוב ואינו מבריח עצמו מן המכס כדי שלא יעליל עליו לאחר זמן: **משפרעו.** (לוה) פטור. לקמיה מפרש להו: **מאי בינייהו.** כלומר מאי פלוגתייהו ומה טעם נותנין לדבריהם: **אסור לשהות שטר פרוע.** משום שגמ' (איוב יח) אל תשכן בחליך עולה הלכך מלוה לא משכיר ליה לוה לגוב ע"פ לוחמיתו משום איסור ולוה נמי לא משכיר ליה שמא יבא לידי מלוה ויחזור ויתבענו: **מוסר.** הלכך כי הוליאו מלוה חייב לצריך לו לכרוך ע"פ לוחמיתו: **כמודה בשטר שכתבו.** הלוה מודה שכתבו לצריך לקיימו ולומר לא פרעתי וכל כמה דלא אמר הכי לאו שטרא הוא אי לאו משכחת אמר הכי אתמה המכס בזמן שאין עמו קשר לפיכך צריך לו לדחותם אע"פ שהראהו לגדול, אבל היכא דליכא רהטי מכסא קאמר אביי אפילו ר' יהודה מודי דפטור. רבא אמר מוכס גדול ומוכס קטן איכא בינייהו ומימרא קרוב למימרא דאביי, וסבירא ליה שאם אין שם מוכס קטן משהראהו למוכס לא פליג ר' יהודה דפטור. רב אשי אמר לעולם פליגי ולא מילתא איכא בינייהו, אלא

ז א מיי' פי"ח מהלכות שבת הלכה י:
ח ב ג ד סש הלכה טו:

לעזי רש"י

גלו"ל. דבק חזק.
טרפיי"ל, חצובה (בעלת שלוש רגליים).
ודילי"א. קנוקנת.
אונטולדיי"ר [אינטולדוי"ר]. משפך.
פילוט"א. כדור.
קוראנ"ש. רצים, שליחי בית המכס.

מוסף רש"י

מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו. לוה שהוה בשטר שכתבו ומלא פיו נתמנו העדים, אין המלוה צריך לקיימו בעדים המתומים בו, שאין הלוה שוב נאמן לומר פרעתי, ואם אמרינן בהאי דסס הסס אמאר, דמכיון שאמר כסר היה הכי אוחזק השטר וכי אמר פרעתי לא מהימן, אבל אמר מאחר שהלוה שלוה אינו מאמר שהלוה מודה שאמר מוב שהגיעו אליו שטר אמת מוב, אין המלוה צריך למחזר אחר העדים המתומים בו ולהעיד על המתומן ולקיימו (ב"מ עב:).

מוסף תוספות

א. וא"ת פשיטא דהא מרישא דקתני נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין משמע שהמוציא קשר מוכסים חייב, וי"ל דהא. ריטב"ש. ב. שקלף צריך שיעור גדול מזה. תוס' ר"י. ג. כיון שנעשה עליו קשר חשיב הוא. תוס' ר"י. ד. בבירור. תוס' הרא"ש. ה. שנודע לו שמתו אותן שחתמוהו ואין שום אדם מכיר חתם ידן, שאלו היה הדבר ספק עדיין השטר חשוב וראוי שמא יביאו עדים ויקיימוהו. רמב"ן. ו. א"כ. תוס' הרא"ש. ז. לא יוכל לקיימו תוס' הרא"ש. ח. לזכרון דברים בעלמא. תוס' הרא"ש. ט. ולא מסתבר למימר דאיירי בשטר שאינו ראוי לצור על פי צלוחיתו כיון דרב יוסף איירי באותו שהוא ראוי ואביי לא איירי אלא בההוא דאינו ראוי הוה ליה לפרושי. תוס' הרא"ש. י. פן יגבה מן היתומים ומן הלקוחות. תוס' הרא"ש. יא. דאל"כ לא שבקת חיי לכל בריה שיוכל כל אדם לכתוב שטר מלוה ולהחתים עדים מעצמו ולטרוף שלא בפניו מיתומים ומלקוחות. תוס' ניסן כ. יב. ועד שלא פרעו. תוס' הרא"ש. יג. דאית בו כדי לצור, והכי פירושו עד שלא פרעו חייב שראוי לגבות חובו, ומשפרעו פטור. תוס' הרא"ש. יד. דאע"פ שידוע שלא ימצא קיום יכול לגבות בו פעם אחרת. תוס' הרא"ש. טו. הילכך אסור לשהותו. תוס' הרא"ש. טז. אע"ג דאסור לשהות שטר פרוע שטר זה מותר להשהותו. תוס' הרא"ש. יז. בלא קיום. תוס' הרא"ש. יח. לצור על פי צלוחיתו אע"פ שאינו מוצא עכשיו קיום חיישינן. תוס' הרא"ש. יט. דבחשש כל דהו אסור לשהות שטר פרוע. תוס' הרא"ש.

רב נסים גאון

אסור לשהות שטר פרוע איכא בינייהו. משכחת לה במסכתא דכתובות בפ' האשה שנתארמלה (דף יט) אמר ר' יהושע בן לוי אסור לאדם שישהה שטר פרוע בתוך ביתו שנאמר (איוב יא) ואל תשכן באהליך עולה. וכן עוד תמצא בזה הפרק עיקר הדברים במודה בשטר שכתבו, אמר רב הונא אמר רב מודה שכתבו אינו צריך לקיימו. אמר ליה רב נחמן גנבא גנוב למה לך, אי סבירא לך כר' מאיר אימא כר' מאיר. אמר ליה ומר היכי סבירא ליה, אמר ליה כי אתו לקמן אמרי' להו קיימו שטרייכו ונחתו לדינא. והלכתא כרב נחמן שצריך לקיימו.

ט) מהכרש"ל מוחק זה וכן משמע לקמן בגמ' עכו.; י) [ע"י תוס' מוקה ח. ד"ה אינו מוחק], יא) [מיר ג.], יב) [רקיקי מלות מהרמ"מן אפסוגין פטירין עריך וכן כרב לגאסן], יג) [ני' הערוך ערך שתי אותיות כמהר יוחי שכן גדולי מפוחיי שלנו], יד) [מוספפת פ"מן], טו) [שם], טז) [כתוכות יט.], יח) [שם כ"מ ז. עב: כ"ב קנד. קנ.], יט) [לף פ.], כ) [לקמן פ.], כא) [לף לו. ע"ש], כב) [שיך לע"ז כ מפנה],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ר"ק סבר וכו' ל"ל לעולם ממשעבדי. נ"ב לא מיישינן לקנינא אלא איכא דאיתרע שטרא דהייגו שלמכר ומלא: (ב) בא"ד עומד ולוה שאינו שאינו פרוע ואי לא הוה טענינן לקלקחות וליתומים מזוייף ופרעתי הוה אתי שפיר וכו' ושם הארכתי וי"ל דמיירי כגון שאמר אין לי וכו' שלא כדין ומה אמר כנ"ל: ומאמי לא קאמר כנ"ל:

גליון הש"ס

גמ' רבנן סברי אסור לשהות. ק"ל הא מזי ליה למוקם הסטר ויהיה מוחר להשהותו לצור ע"פ לוחמתו וצ"ע:

רבינו חננאל

ותנא כמה קשר מוכסין ב' אותיות. לא שנו אלא באותו קשר שהיו מכירין אותו באותו פרק שכותבין בו ב' אותיות בכתב יווני שהן גדולות מאותיות שלנו, אם יש בנייר החלק שיעור ב' אותיות הללו חייב עליו ואם לאו פטור. ורמינהי המוציא נייר חלק אם יש בו כדי לכתוב ב' אותיות חייב ואם לאו פטור. מדקאמר ב' אותיות סתם, אסיקנן אדעתין ב' אותיות דידן דזוטרן מן ב' אותיות של קשר מוכסין וקא מחייב עליה, ומן ההיא קמייתא פטור. אמר רב ששת ב' אותיות דתנינא בהא בריתא שנייה נמי דקשר מוכסין. רבא אמר ב' אותיות דידן ובית אחיזה, הכי קאמר רבא לא תימא אם מוכיל הנייר ב' אותיות חייב עליו אלא אימא הכי אם אפשר לכתוב עליו ב' אותיות, ואי אפשר עד שיהא בו בית אחיזה כדי לכתוב למעלה הימנו, ונמצא מקום ב' אותיות ובית אחיזה כשיעור קשר מוכסין. מיתיבי המוציא נייר מחוק ושטר פרוע אם יש בלובן שלו כדי לכתוב ב' אותיות או בכולו כדי לכרוך על פי צלוחית קטנה של פליטון חייב ואם לאו פטור. [בשלמא] לרב ששת דאמר בב' אותיות של קשר מוכסין שפיר דהוה ליה כמתניתין דפירושה, אלא לרבא דאמר צריך שיהא הנייר החלק כולו כשיעור ב' אותיות של קשר מוכסין והוא שיעור ב' אותיות דידן ובית אחיזה, והא הכא דשטר גדול הוא שיש בו לבן ויש בו בית אחיזה ומקום הלובן שלו ב' אותיות דידן, ולא צריך מקום ב' אותיות של קשר מוכסין, קשיא. הא דתנן המוציא קשר מוכסין חייב, אוקימנא בבריתא עד שלא הראהו למוכס מפני שהוא צריך לו, אבל אם הראהו למוכס ואינו צריך לו פטור. ור' יהודה פליג ואמאר אף משהראהו למוכס

חייב מפני שהוא צריך לו. ובענין למידע במאי פלוגתייהו ומאי בינייהו. אמר אביי ההטי מוכסא איכא בינייהו, בזמן שיש כמה רצין לפני המוכס מתפשין מי נתן המכס ונטל הקשר, ומי שלא נתן, קאמר ר' יהודה חרשש הוא שמא ישיגהו רצי המכס בזמן שאין עמו קשר לפיכך צריך לו לדחותם אע"פ שהראהו לגדול, אבל היכא דליכא רהטי מכסא קאמר אביי אפילו ר' יהודה מודי דפטור. רבא אמר מוכס גדול ומוכס קטן איכא בינייהו ומימרה קרוב למימרא דאביי, וסבירא ליה שאם אין שם מוכס קטן משהראהו למוכס לא פליג ר' יהודה דפטור. רב אשי אמר לעולם פליגי ולא מילתא איכא בינייהו, אלא

לעולם אפילו היכא דליכא רהטי ולא שני מוכסין צריך ליה לקשר, דכד אתי מוכסא שני מחווי ליה למוכס דקדים מוכס שני וא"ל חזי דגברא דמוכס אנא ורגילנא לשלומי מכסא שיהא לו פנים אצלו, או דמאחר דיה ולא דחיק ליה. **המוציא שטר חוב שהוא עליו עד שלא פרעו,** כגון שנגבו מן המלוה או שנפל מן המלוה ומצאו המלוה בשבת עד שלא פרעו, והעבירו ד' אמות ברה"ר כו', לא פליגי כגון שהוציאו לוה אחר שפרעו, רבנן סברי פטור משום דלית ליה צורך ביה, ור' יהודה סבר עדיין צריך לו ואע"ג שפרעו וחייב. מאי בינייהו דפליגי ביה. אמר ר' יוסף לשהות שטר פרוע איכא בינייהו, ת"ק סבר אסור, וכיון שהמלוה אסור לשהותו, אין הלוה צריך לשטר זאם הוציאו פטור, דהוה ליה כמתעסק. ור' יהודה סבר מותר לאדם לשהות שטר פרוע בתוך ביתו והרי הלוה חרשש מן השטר ריש לו צורך בהוצאתו וחייב. **אביי** אמר דכולי עלמא אסור לשהות שטר פרוע, והכא במודה בשטר שכתבו קא מיפלגי. ת"ק סבר צריך לקיימו, ור' יהודה סבר אין צריך לקיימו. ועיקר דהא שמעתא בהאשה שנתארמלה, ובכמה דוכתי נמי איכא, והכין הוא, ראובן שתבע את שמעון במנה והוציא עליו שטר. אמר שמעון שטר זה כתבתיו לו על עצמי אלא שפרעתיו. אם יכול ראובן המלוה לקיים את השטר בחותמיו כדלי עלמא לא פליגי שחייב שמעון במנה, דאמר רב פפא האי מאן דמפיק שטרא אחבריה, וא"ל שטרא פריעא הוא לאו כל כמיניה. אבל אם אין ראובן המלוה יכול לקיימו בחותמיו ואין נודע כי נכתב באמת אלא מדברי שמעון,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

עד שיאמר פרעתי ולא פרעתי. כלומר עד שלא אמר פרעתי מייב משאמר פרעתי פטור דבטל ליה: **דלוי עלמא צריך לקיימו.** והכא בפרעו ולא פרעו ממש קאמר מקויים ודכולי עלמא אסור לשהות שטר פרוע: **והכא בכותבין שובר קא מיפלגי.** יש גורסין ת"ק סבר כותבין שובר. ומיירי שסבר יש לו שובר ולכך משפרע פטור דאין זקוק להחזיר השטר ומתוך פירוש הקונטרס משמע שעדיין לא נכתב השובר וקשה דהכי צריך להחזירו לוזה שלא יטרוף[א] לכתוב שובר: **חזי דגברא דפרע אנא.** כרב אשי תניא בתוספתא דמכילתין[ב] ר' יהודה אומר אף המוציא שטר פרוע כל שהוא חייב מפני שמשמרו[ג] לבעל חוב ולמאר אמר אף לאו כולהו קיימי לאריגה: **כדי לכתוב עליו את הגט.** סגירא ליה כרבי אליעזר דאמר עדי מסירה כרתי דלר' מאיר אין כותבין על הדפתרא דתנן בגטין (דף כא:) אין כותבין על נייר המחוק ועל הדפתרא וחכמים מכשירין ואמר בגמ' מאן חכמים ר' אליעזר ובתנס פי' בקונטרס דשיעור גט קטן מכולן דהא אשכחן דקלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין[ג] וייר דגרע טפי שיעורו לכתוב עליו קשר מוכסין וטעמא דקלף[ד] שהוא חשוב אין מצניעין אותו לקשר מוכסין וכן יש לפרש כאן[ה]: **וקתני מיהא כדי לצור ואמר אביי.** קשה לר"י דלא הוה ליה לאתויי מילתא דאביי הכא: קלף

ת"ק סבר כותבין שובר. ומיירי שסבר יש לו שובר ולכך משפרע פטור דאין זקוק להחזיר השטר ומתוך פירוש הקונטרס משמע שעדיין לא נכתב השובר וקשה דהכי צריך להחזירו לוזה שלא יטרוף לכתוב שובר: **חזי דגברא דפרע אנא.** כרב אשי תניא בתוספתא דמכילתין[ב] ר' יהודה אומר אף המוציא שטר פרוע כל שהוא חייב מפני שמשמרו[ג] לבעל חוב ולמאר אמר אף לאו כולהו קיימי לאריגה: **כדי לכתוב עליו את הגט.** סגירא ליה כרבי אליעזר דאמר עדי מסירה כרתי דלר' מאיר אין כותבין על הדפתרא דתנן בגטין (דף כא:) אין כותבין על נייר המחוק ועל הדפתרא וחכמים מכשירין ואמר בגמ' מאן חכמים ר' אליעזר ובתנס פי' בקונטרס דשיעור גט קטן מכולן דהא אשכחן דקלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין[ג] וייר דגרע טפי שיעורו לכתוב עליו קשר מוכסין וטעמא דקלף[ד] שהוא חשוב אין מצניעין אותו לקשר מוכסין וכן יש לפרש כאן[ה]: **וקתני מיהא כדי לצור ואמר אביי.** קשה לר"י דלא הוה ליה לאתויי מילתא דאביי הכא:

אלמא כיון דלטוויה קאי. הוה ליה למינקט כיון דלאריגה קאי[ו] שהוא רמוק יותר אלא שמא לאו כולהו קיימי לאריגה:

עד שיאמר לוה פרעתי ולא פרעתי רבא אמר דכולי עלמא מודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו והכא בכותבין שובר קמיפלגי תנא קמא סבר כותבין שובר [ז]ורבי יהודה סבר אין כותבין שובר רב אשי אמר מפני שצריך להראותו לבעל חוב שני דאמר ליה חזי גברא דפרע אנא: עור כדי לעשות כו': בעא מיניה רבא מרב נחמן המוציא עור בכמה א"ל כדתנן עור כדי לעשות קמיע [א]המעבדו בכמה א"ל לא שנא] לעבדו בכמה א"ל לא שנא ומנא תימרא כדתנן [ב]המלבן והמנפץ והצובע והטווה שיעורו כמלא רוחב הסיט כפול והאורג ב' חוטין שיעורו כמלא רוחב הסיט (כפול) אלמא כיון דלטוויה קאי שיעורא כטווי ה"נ כיון דלעבדו קאי שיעורו כמעובד ושלא לעבדו בכמה אמר ליה לא שנא ולא שני בין מעובד לשאינו מעובד איתיביה [ג]המוציא סמנין שרוין כדי לצבוע בהן דוגמא לאירא ואילו בסמנין שאינן שרוין תנן[ד] קליפי אגוזים וקליפי רמונין סטים ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן [לפי] סבכה הא איתמר עלה [ה]אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות סמנין לצבוע בהן דוגמא לאירא והרי זרעוני גינה דמקמי דזרעינהו תנן[ו] זרעוני גינה פחות מכגרוגרת רבי יהודה בן בתירא אומר חמשה ואילו בתר דזרעינהו תנן[ז] זבל וחול הדק כדי לזבל בו קלח של כרוב דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים כדי לזבל כרישא הא איתמר עלה [ח]אמר רב פפא הא דזריע הא דלא זריע לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה והרי טיט דמקמי דליגבליה תניא [ט]מודים חכמים לרבי שמעון במוציא שופכין לרה"ר ששיעורן ברביעית והוינן [בה] שופכין למאי חזו וא"ר ירמיה לגבל בהן את הטיט ואילו בתר דגבליה תניא[י] טיט כדי לעשות בהן ע"ש כור התם נמי כדאמרן לפי שאין אדם טורח [יא] (בהן) לגבל את הטיט לעשות בו פי כור ת"ש[יב] דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא [יג]שלשה עורות הן מצה וחיפה ודיפתרא מצה כמשמעו דלא מליח ודלא קמיח ודלא עפיץ וכמה שיעורו תני רב שמואל בר רב יהודה [יד]כדי לצור בו משקולת קטנה וכמה אמר אביי ריבעא דריבעא דפומבדיתא חיפה דמליח ולא קמיח ולא עפיץ וכמה שיעורו כדתנן עור כדי לעשות קמיע דיפתרא דמליח וקמיח ולא עפיץ וכמה שיעורו כדי לכתוב עליו את הגט קתני מיהת כדי לצור בו משקולת קטנה ואמר אביי ריבעא דריבעא דפומבדיתא התם בבישולא והתנן[טו] הבגד שלשה על שלשה למדרס השק ד' על ד' העור ה' על ה' מפץ ו' על ו' בין למדרס בין למת ותאני עלה [ז]הבגד והשק והעור כשיעור לטומאה כך שיעור להוצאה ההוא [ח]בקורטובלא: קלף

ת"ק סבר כותבין שובר. ומיירי שסבר יש לו שובר ולכך משפרע פטור דאין זקוק להחזיר השטר ומתוך פירוש הקונטרס משמע שעדיין לא נכתב השובר וקשה דהכי צריך להחזירו לוזה שלא יטרוף לכתוב שובר: **חזי דגברא דפרע אנא.** כרב אשי תניא בתוספתא דמכילתין[ב] ר' יהודה אומר אף המוציא שטר פרוע כל שהוא חייב מפני שמשמרו[ג] לבעל חוב ולמאר אמר אף לאו כולהו קיימי לאריגה: **כדי לכתוב עליו את הגט.** סגירא ליה כרבי אליעזר דאמר עדי מסירה כרתי דלר' מאיר אין כותבין על הדפתרא דתנן בגטין (דף כא:) אין כותבין על נייר המחוק ועל הדפתרא וחכמים מכשירין ואמר בגמ' מאן חכמים ר' אליעזר ובתנס פי' בקונטרס דשיעור גט קטן מכולן דהא אשכחן דקלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין[ג] וייר דגרע טפי שיעורו לכתוב עליו קשר מוכסין וטעמא דקלף[ד] שהוא חשוב אין מצניעין אותו לקשר מוכסין וכן יש לפרש כאן[ה]: **וקתני מיהא כדי לצור ואמר אביי.** קשה לר"י דלא הוה ליה לאתויי מילתא דאביי הכא:

ורבינא [ט]: **פי סבכה.** קויפ"ל נותנין בגד בממעיתה והלי שיעורא נפיש: **שלין אדם טורח בו'.** ואם נא לשרותה טורה כדי פי סבכה אבל עור טורח אדם לעבד כדי קמיע ומעובד נמי פחות מכדי קמיע לא חשיב: **תמסה.** גרעינין: **ואילו כפר דזרעינהו מנן.** דקלא אחד חשוב: **כרישא.** קפלוט: **הא איתמר עלה.** לקמן בפרק רבי עקיבא מתרץ לה רב פפא הכי: **נימא.** גרעין: **מלה דמשמעו.** שאין לה סוס תיקון: **קמיע.** משהין אותו בקמח ומיס: **עפיץ.** מתקנין אותו בשחיקת עפלים כמו שעושין כאן בשחיקת קליפת אגוז שקורין טנ"ש: **וכמה שיעורו.** להוצאת שבת: **רבעא דרבעא דפומבדיתא.** דרך הסוחרים לגור משקולת של עופרת כדי שלא תפחת לפי שהמתכת נשחקת תמיד ונפחת מאליו: **קמיע.** בגיר שיעוריה מכדי לגור משקולת: **לגבוב גט.** ותנן (גיטין דף פה.) גופו של גט הרי את מוחרת לכל אדם ושמו ושמה והעדים וזמנו ושיעור זה קטן מכולן: **וקפני מיסם כו'.** אלמא שיעור דאין מעובד נפיש: **בגיבולא.** לח כמו שהופשט קרי בגולא לשון בשול שהוא לח דאמרי לא חזי לעיבוד אבל יבש חזי לעיבוד וכיון דחזי לעיבוד הוי כמעובד: **שלשה על שלשה לטומאת מדרס.** אבל למגע שלש על שלש והן אלכעות: **כך שיעור להוצאת שבת.** אלמא שאין שיעור מעובד חמשה טפחים בעינן ומתניתין מוקי במעובד: **בקורטובלא.** מבשלו ברוחתין ומתקשה ליבש עליו ולכסות לוכבקאות שקורין פוסדטוויי"ל ומטות ולעשותו שולמן: דוכסוסטוס

מסורת הש"ס

(א) [ב"ב קנ:], (ב) [לקמן קה:], (ג) [לקמן נ"ב], (ד) [לקמן פט:], (ה) [לקמן נ.], (ו) [שם], (ז) [לקמן פ:נ.], (ח) [לקמן נ.], (ט) [לעיל עח.], (י) שם [לקמן פ:], (יא) [גיטין כב. ע"ש], (יב) [לעיל עו. ע"ש סוטה ח: כלים פכ"ז מ"ב], (יג) [ע"ש].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אדם טורח לגבל כל"ל ותיבה כהן נמחק: (ב) רש"י ד"ה והכא כמתבנין שובר וכו' דבעי אהדורי דאי לא מהדר ליה חזר ותובעו לדה מה שפרעו: (ג) תוס' ד"ה אלמא וכו' דלאריגה קאי. נ"ב ל"ל דהמוע' היו גורסים והאורג וכו' וזהב הסיט כפול:

גליון הש"ם

גמ' כדי לצור בו משקולת קטנה. עיין בב"ב קט ע"ב תוס' ד"ה ולא בלל:

מוסף רש"י

כמלא רוחב הסיט כפול. סיט הוא הפסק שבין אלכע לאמה, כמו שאדם יכול להמיטו ואם עוזה ולינן ועיקן ופנע, שהן מילן אמות מלאמות, תוט אחד אריך כפיטוי הזה מייב (לקמן קה:). **והאורג שני חוטין** שיעורו. ברוחב הבגד, **כמלא רוחב הסיט.** שאמ"פ אלא מרגו על פני כל רוחב הבגד מייב (שם). **דרגמא לאירא.** מעט אמר שהוא כמין דוגמא שמראה הלבע לבעה"ב כזה מתפוך לו כזה, והוא כדי ליתן בתיבה אל קנה של גדלי ושיעורה מועט (לקמן צ:). **בגד קטן של סבכה.** בגלם הספבה שעשאה בקליעה ונתן מעט בגד (לקמן פט:). **זרעוני גינה פחות מכגרוגרת.** דאמ"ג דכל האוכלן אינון כגרוגרת הגי היין דלמיעה קיימי בפחות מכגרוגרת נמי מיתייב (לקמן צ:). **כדי לזבל.** אלמא זרע הבא מגרעין אחד אינון (לקמן צ:). **כרישא.** קפלוט, ושיעוריה זוטר מאל כרוב (לקמן פ:). **הא דזריע.** מאחר שהן זרועין אינ כל אחד ואחד ואדם עוזה לזבל אחד מהם, אבל דלא זרע אין אדם עוזה לזרוע גרגיר אחד (שם צ:). **לעשות בהן פי כור.** נקב שמתמנן בו המפות, ושיעורא זעוף הוא, ומרביעית מזי לגבל עופת, וכיון דהוא אלאם מיע הפיגה כמדי פי כור, בעינן נמי לשיעוריה הנהר מיא דעבדי לעיע בכדי גיעול פי כור (לעיל עח.). **שאין אדם טורח לגבל.** ואם בא לגבל מגבל יותר ועושה בו דברים אחרים (שם). **שלשה עורות הן.** מליקין בשמותיהן ובשעוריהן (גיטין כב.). **מצה כמשמעו.** כמלה זו שלא נתקנה בחימון כדא אלאם (שם). **קמיח.** מעוכד בקמח (שם). **עפיץ.** משקולת. של עופרת עשויה להיות פותתת ומתפון אותה בשור שלא תהא נשופה ופותתת (שם). **רבעא דרבעא.** משקל קטן שלהן היה (שם). **לכתוב עליו את הגט.** ומיהו קלף גמור דמלוה וקמיע ופעיף לא שמיה עור, משום הכי לא מני בהדייהו, ושיעוריה תנן (לעיל עח.): קלף כדי לכתוב בו פרשה קטנה שבתפילין, אבל דיפתרא אינו כשר לתפילין הלכך שיעורו כגנו (גיטין שם). **הבגד שלשה על שלשה.** עיפתים, אם יימחו למסכה הזו מטמאה אב הטומאה במסכה הזו אי במגדלו (סוכה יז). **השק.** מעולה של מיס עשוי והוא עב יותר מן הבגד והיינו מגיע לעניי אל עור (שם).

רבא בכותבין שובר פלוגתייהו, ת"ק דסבר פטור קסבר כותבין שובר דאסיק אדעתיה [שמא יאמר] שלא פרעו אלא [מבקש ממנו] שובר, וכיון שיש בידו שובר לא צריך ליה. ור' יהודה סבר אין כותבין שובר והאי פרע ליה ועדיין שטר שעליו קיים, והלכך צריך ליה דלא [ליפוק] עליה מינה חורבא. וכולהו הני סבארי איחדו במימרא דרב אשי דקאמר כ"ע כותבין שובר, והכא צריך ליה לשטרא, דאיבעי למיקם מן אינש אחרינא, מחי ליה וא"ל חזי דגברא דפרע אנא, ומהכא מחייב ליה ר' יהודה. **בעא** מיניה רבא מרב נחמן עור שיעורו בכמה. א"ל תנינא עור כדי לעשות בו קמיע. ולא שנא מעובד (שלא לעבדו) שראוי לקמיע, ולא שנא שאינו מעובד לעבדו, ול"ש שאינו מעובד שלא לעבדו. ומנא תימרא דלא שנא לן בין מעובד בין שאינו מעובד דקאי לעיבוד, דהא המלבן והמנפס שהוא עומד לטוויה שיעורו כשיעור טווי. ואיתיביה רבא חלת תיובתא לרב נחמן דאמר לא שנא לן בין מעובד לשאינו מעובד. דאשונה מסמנין שהרי השרויין שיעורן כדי לצבוע בהן דוגמא לאירא, ושאינן שרויין שיעורן גדול מזה, כדי לצבוע בהן בגד קטן כ' סבכה, דאלמא טובא איכא בין שרויין בין שאינן שרויין. **פריק** רב נחמן התם שני בין שרויין בין שאינן שרויין, דהא איתמר עלה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות סמנין לצבוע בהן (רגמא לאינא) [דוגמא לאירא], והילכך אין דרך המרגיא להוציא סממנין לשרות לצבוע, אבל שרויין מוציא אדם שיעור. **ופריק** רב נחמן הכא שני בין שרויין לשאינן שרויין, דהא איתמר עלה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות סמנין לצבוע בהן (רגמא לאינא) [דוגמא לאירא], והילכך אין דרך המרגיא להוציא סממנין לשרות לצבוע, אבל שרויין מוציא אדם שיעור. **ופריק** בהא נמי שאני זרועני גינה, דאמר רב פפא לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה, וטורח הוא לזבל כרישה אחת. אבל עור לא שנא לן בין מעובד לשאינו מעובד. **שלישית,** שופכין ששיעורן ברביעית כדי לגבל טיט, אבל טיט מגובל כדי לעשות בו כור. אבל הכא בעור לא שנא. **תא שמע דאמר רב חייא בר אמי משמיה דעולא ג' עורות הן.** וקא יהיב תלתא שיעורי, וחד מנהון מצה דלא מליח ודלא קמיח ודלא עפיץ, ותנו שאינו מעובד. ושיעורו ריבעא דריבעא דפומבדיתא, והוא כדי לצור משקולת קטנה. (בני) [בני' רבנו האי גאון זצ"ל צוררין משקל של אבן כדי שלא יחסר). דאלמא פליג על רב נחמן דאמר לא שנא בין מעובד לשאינו מעובד. ופריקון בושלא שאני. ופירוש בושלא, דשמלכישין אותו על משקל אל עד זולתו יבש וקשה מאד, זהו (שהכנתו) [שהכנתו] לצרור משקולת ולעשות ממנו כלים לשון שנקראין (בכלא דאביי) [בכבל אל דבאבן] ושיעור קטן שלו הוא המפורש. **וקא** פטרקינן לרב נחמן שאם לא בישל העור ולא נפסד ועדיין ראוי הוא לעיבוד, שיעורו כמעובד כדי לעשות קמיע. אבל מליח וקמיח סגי בפחות מן הלין תרי שיעורי, בין לצור משקולת ובין עשיית קמיע. והכין נמי הא דתנן העור המליח חמשה על חמשה, ותניא אידך העור כשיעורו לטומאה כך שיעורו להוצאה, דאמרי צריך שיעור גדול. ופריק התם בקורטבלא, והוא בלשון ישמעאל הסאה.

ח א מיי' פי"ל מהלכות שבת הלכה ה:
ט ב מיי' פי"ח מהלכות שבת הלכה יד:
י ג שם הלכה יג:
יא ד שם הלכה יד:

לעזי רש"י

וישד"א. איסטיס, פסטל (צמח, שמשורשו מפיקים צבע).
ורנצ"א. פואה (עשב, שמשורשו מפיקים צבע אדום).
קריפ"א. שבים עשוי רשת.
טנ"א [ט"ן]. עופץ (אבקה של קליפת אלון המשמשת לעיבוד עורות).
פוסדטוויי"ל [פלדישטו"ל]. כיסא מתקפל.

מוסף תוספות

א. דינר לסופר. תוס' הל"מ. ב. להראותו. תוס' הל"מ. ג. אע"פ שהוא חשוב מנייר. תוס' הל"מ. ד. פרש"י בעצמו דאיירי. רמב"ן. ה. דדפתרא הוא חשוב ומצניעין אותו לגט. תוס' הל"מ. דמשום דחשיב טפי לא מחייב ביה אלא בשראוי לאחר מן הדברים שעומד לכתוב בו. מי' הרי"ן.

רב נסים גאון

בכותבין שובר קמיפלגי. משכחת לה בפרק גט פשוט (ב"ב דף קנא) דקעבייד ר' חנינא בר פאסי בדר' יוחנן וריש לקיש דקאמרי כותבין שובר, וכן כי אתא רבין אמר ר' אלעא כותבין שובר, וכן הלכה. ומישתכח עוד בפרק האשה שנתאלמנה (כתובות דף סז) אמר ר' אבהו כותבין שובר, ובפרק הכותב (גט) לאשתו (שם דף פט) אמרו במקום דלא אפשר ודאי כותבין שובר

רבינו חננאל

מר סבר אם מודה לוזה בשטר שכתבו צריך המלוה לקיימו בו, ואם לא יקיימנו ואמר לוזה כתבתיו ופרעתיו הפה שאסר הוא הפה שהתיר. ומר סבר כיון שהודה לוזה שכתבו הרי נתקיים בכך ואין המלוה צריך לקיימו. ואם יאמר לוזה כתבתיו ופרעתיו, אומרים לו הבא ראיה או תן זה הממון. והילכתא צריך לקיימו. עכשיו כן קאמר אביי, ת"ק סבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, הלא איכפת ליה לוזה אע"ג דשטרא ביד מלוה וצריך מלוה לקיימו, והילכך לוזה פטור על הוצאתו, דמתעסק הוא. ור' יהודה סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו, וצריך ליה לוזה וחייב על הוצאתו. **רבא אמר דכ"ע מודו בשטר שכתבו צריך לקיימו והכא בכותבין שובר קא מיפלגי.** ועיקר הא בגמ' דגט פשוט מתני מי שפרע מקצת חובו, ר' יהודה אומר יכתוב שובר. ואמרינן עלה אמר רב הונא אמר רב אין הלכה לא כר'

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות